Sivistysvaliokunnan asiantuntijakuuleminen 29.5.2024 HE 51/2024 vp

Heidi Rättyä

koulutuspolitiikan asiantuntija

heidi.rattya@syl.fi

041 515 2231

Lukukausimaksujen täyskatteellisuus

- Korkeakoulut velvoitetaan veloittamaan koulutuksesta kustannukset kattava maksu
  - Yhä useammalle opiskelijalle maksu muodostuu kynnyskysymykseksi Suomessa opiskelulle
  - Korkeakoulujen myöntämät apurahat tulevat vähenemään huomattavasti tai jopa paikoin loppumaan kokonaan (kilpailevissa maissa apurahoja on)
  - Käytännössä opinnot pitää jatkossa rahoittaa perheen tuella, käymällä enemmän töissä tai ottamalla lainaa kotimaassa, sillä Suomessa oikeutta lainaan tai sosiaaliturvaan ei ole ja apurahaa on entistä vaikeampi saada
  - Maksu ei jatkossa ole enää lukuvuosikohtainen, mikä voi mahdollistaa enemmän joustoa opintoajoissa opiskelijoille ja näin tukea integraatiota
  - Maksujen rahoittaminen voi sitoa kotimaahan, esim. laina omasta kotimaasta, ja näin heikentää Suomeen jäämisen mahdollisuuksia

SYL

Lukukausimaksujen täyskatteellisuus

- Ristiriidassa tavoitteen kanssa kolminkertaistaa kansainvälisten opiskelijoiden määrä
- Kustannukset kattava malli muuttuu helposti käytännössä markkinaehtoiseksi malliksi (ks. Ruotsin esimerkki)
- Nosto ei keskustele osaajatarpeen kanssa
    - Alat, joilla olisi sekä tarvetta osaajille että vetoa työmarkkinoilla kv-osaajille voivat muodostua liian kalliiksi (esimerkiksi tekniikan alat)
- Maksut eivät tule Orpon hallitusohjelman mukaisesti lisäämään koulutuksen rahoitusta

SYL

Lukukausimaksujen “kiertäminen”

- Lukukausimaksusta vapautuminen oleskelulupatyypin perusteella ei jatkossa enää olisi mahdollista
- Lukukausimaksujen nk. kiertäminen ei ole havaittu ongelma yliopistosektorilla, ja näin ollen muutos hankaloittaa opiskelijoiden tilannetta kohtuuttomasti ilman kattavia perusteita
    - Vain yksittäisiä henkilöitä yliopistoittain vapautuu maksuista oleskelulupatyypin muutoksen perusteella vuosittain
- Tärkeimmät syyt kansainvälisten opiskelijoiden Suomeen jäämiseen ovat juuri perheellistyminen ja työllistyminen, muutos on negatiivinen kannuste Suomeen asettumiselle ja työllistymiselle
- Tilapäisen suojelun saajien vapauttaminen maksuista on kannatettava muutos

SYL

Hakemusmaksu

- Palautetaan sen kaltainen hakemusmaksu, joka vuonna 2017 poistettiin maksukokonaisuuden selkiyttämiseksi
  - Selkiyttämiselle on yhä tarve
- Etenkin korkea, esim. sadan euron maksu, voi vähentää myös sitoutuneiden ja laadukkaiden hakijoiden määrää
- Useissa maissa sata euroa on huomattava summa, ja etenkin nuoren budjetissa voi muodostua kynnyskysymykseksi
- Hakemusmaksun asettaminen samaan aikaan, kun nostetaan lukukausimaksuja vaikeuttaa maksujen seuraamista, sillä hakijamäärä tulee vähenemään hakemusmaksun myötä

SYL

Muuta huomioitavaa

- SYL on lakia valmistelleessa työryhmässä pitänyt esillä seurantaryhmän asettamisen tarvetta
  - Vaikutusarvioita on haastava tehdä, joten seuraaminen tärkeää
  - Muutoksilla voi olla ennakoimattomia ja ei-toivottuja vaikutuksia
- Jos muutokset lakiin hyväksytään, tulisi samalla pystyä säätämään uusista maahan jäämisen kannustimista
  - Ollut tavoitteena jo Sipilän hallituksen aikana (verovähennysoikeus), mutta ei ole toteutunut
  - Kannusteille on erityinen tarve, kun lakimuutokset astuvat voimaan

Kiitos!

Lisätietoja:

Heidi Rättyä

koulutuspolitiikan asiantuntija

heidi.rattya@syl.fi

041 515 2231